

Державне агентство лісових ресурсів України

До питання переходу на національні стандарти, гармонізовані з європейськими

Начальник Відділу
використання лісових ресурсів
Крикун Р.П.

План робіт із розробки стандартів у зв'язку із переходом на систему нових національних стандартів

- ❖ У зв'язку з тим, що з 01.01.2019 р. скасовуються всі стандарти, розроблені до 1992 року (переважно всі міждержавні ГОСТ), на заміну яких мають бути введені європейські стандарти (EN) або, у разі відсутності таких - міжнародні (ISO), було складено план робіт, що має бути виконано до 01.01.2019 р.
- ❖ Наповнення плану робіт обумовлено тим, що на частину продукції лісогосподарських підприємств, не існує ні європейських, ні міжнародних стандартів. Також частина європейських стандартів в Україні не легітимна, а деякі чинні в Україні нормативні документи суперечать між собою.

План робіт із розробки національних стандартів

№ з/п	РОЗРОБКА НОВИХ НОРМАТИВНИХ АКТІВ	
	документ	назва
1	ТУУ	Лісоматеріали круглі та пиляні. Візуальні характеристики. Класифікація, терміни та визначення, способи вимірювання
2	ТУУ	Лісоматеріали круглі. Маркування, сортування, приймання та електронний облік
3	ТУУ	Лісоматеріали круглі листяні. Класифікація за якістю. Ясен, клен, явір, в'яз, берест (відкликано EN 1316-3, тож планується: відміна ДСТУ EN 1316- 3:2015, розробка ТУУ на всі ільмові породи на основі класиф.дуба)
4	ТУУ	Лісоматеріали круглі листяні. Класифікація за якістю. Тополя, липа, граб, акація, черешня, вишня (інші) (слід скасовувати ДСТУ EN 1316-2:2005)
5	ТУУ	Лісоматеріали круглі листяні. Класифікація за якістю. Осика, вільха, береза.
6	ТУУ	Лісоматеріали круглі листяних порід - Пояснення до практичного застосування ДСТУ EN 1316-1, ДСТУ EN 1316-2, ТУУ(3), ТУУ (4)
6	ТУУ	Лісоматеріали круглі хвойних порід - Пояснення до практичного застосування EN 1927-1, EN 1927-2, EN 1927-3
7	ТУУ	Деревина дров'яна. Класифікація, облік, технічні вимоги
8	ТУУ	Тріски технологічні. Технічні умови
9	ТУУ	Лісоматеріали круглі та пиляні. Пиломатеріали. Маркування, сортування, приймання та контроль

План робіт із розробки національних стандартів

№ з/п	ПОГОДЖЕННЯ НОРМАТИВНИХ АКТІВ	
	документ	назва
1	ДСТУ EN 1313-1 (EN 1313-1:2010, IDT)	Round and sawn timber - Permitted deviations and preferred sizes - Part 1: Softwood sawn timber (Круглі та пиляні лісоматеріали. Допустимі відхилення та переважаючі типорозміри. Частина 1 Піломатеріали хвойних порід)
2	ДСТУ EN 1316-2 (EN 1316-2:2012, IDT)	Hardwood round timber - Qualitative classification - Part 2: Poplar (Лісоматеріали круглі листяні. Класифікація за якістю. Частина 2. Тополя)
3	ДСТУ EN 1927-3 (EN 1927-3:2008, IDT)	Qualitative classification of softwood round timber - Part 3: Larches and Douglas fir (Якісна класифікація круглих лісоматеріалів хвойних порід. Частина 3: Модрини та дугласьки ялини)
4	ДСТУ EN 1309-3 (EN 1309-3:2018, IDT)	Round and sawn timber - Methods of measurements - Part 3: Features and biological degradations (Лісоматеріали круглі та пиляні. Методи вимірювань - Частина 3. Характеристики та рівні біологічних ушкоджень)
5	ДСТУ EN ISO 17225-4 (EN ISO 17225-4:2014, IDT)	Solid biofuels - Fuel specifications and classes – Part 4: Graded wood chips (ISO 17225-4:2014) - (Технические характеристики и классы топлива - Часть 4: Сортированная древесная щепа)

Коригуюча форма на класифікацію лісоматеріалів

- ❖ **Коригуюча форма на класифікацію лісоматеріалів була розроблена у зв'язку із переходом на європейську систему стандартизації.**
- ❖ **Призначення даної форми – максимально полегшити перший період переходу підприємств галузі до нової системи стандартизації.**
- ❖ **Ця форма є наближеною до реальної класифікації за якістю (згідно європейських стандартів) лісоматеріалів різних порід деревини, що представлені на ринку деревинної сировини України.**
- ❖ **Коригуючою формою передбачається встановлення тимчасового (на перехідний період) співвідношення між сортиментами певного призначення й сорту за діючими до 01.01.2019 р. стандартами на лісоматеріали (ГОСТ 9462, ГОСТ 9463, ТУУ 56.196) й класами якості за EN 1316:1-2012, EN 1316:2-2012, EN 1927:1-2008, EN 1927:2-2008(AC-2009), EN 1927:3-2008 та проектами ТУУ на лісоматеріали круглі й**

Коригуюча форма на класифікацію лісоматеріалів

❖ В роботі з коригуючими таблицями слід знати:

- Повного чіткого 100 % співпадіння між класом якості А (чи В, С) та 1-м (чи 2-м, 3-м, відповідно) сортом конкретного сортименту (наприклад, пиловника) не буде.
- Сорти якості можуть, у залежності від сукупності вад, розподілятися між класами А, В, С та D – так, наприклад, *частково 1-й сорт пиловника може відповідати класу якості А, частково – В.*
- **Під час практичного встановлення кореляцій між системами сортування відмічено можливість:**
 - а) віднесення близько 70 % сортиментів 1-го сорту якості до класу А, а близько 30 % - до класу В;
 - б) віднесення близько 15 % сортиментів 2-го сорту до класу якості С, і тільки 85 % - до класу В;
 - в) віднесення до 30 % сортиментів 3-го сорту до класу якості D і близько 70 % - до класу С;
 - г) віднесення близько 70 % сортиментів дров'яної деревини для технологічних потреб (у залежності від породи та сортоутворюючих вад), до класу якості D.

КОРИГУЮЧА ФОРМА МІЖ РІЗНИМИ СИСТЕМАМИ КЛАСИФІКАЦІЇ ЛІСОМАТЕРІАЛІВ (ГОСТ ТА EN)
(ТИМЧАСОВА, НАБЛИЖЕНА)

ЧАСТИНА I

Породи	групи діаметрів (за середнім обміром), см	клас якості А			клас якості В				клас якості С				клас якості D				деревина дров'яна промислового використання		
		сортименти			сортименти				сортименти				сортименти				сортименти		
		фан.сир	пиловник	тар.кряж	фан.сир	пиловник	тар.кряж (для дуба 2-го сорту не існує)	баланси	фан.сир	пиловник	тар.кряж (для дуба 2-го й 3-го сорту не існує)	баланси	пиловник	тар.кряж (для дуба 2-го й 3-го сорту не існує)	баланси	тех.сиров.	баланси	підтоварник	тех.сиров.
		сортність за ГОСТ 9462-88			сортність за ГОСТ 9462-88				сортність за ГОСТ 9462-88				сортність за ГОСТ 9462-88 та ТУУ 56.196				сортність за ГОСТ 9462-88 та ТУУ 56.196		
Мін. довжини сортиментів, м:		3,0 м			3,0 м				2,0 м				2,0 м				довжина у діапазоні від 2,0 м до 4,0 м		
Дуб	до 10 см															I, II, III	II	V	
	10 см - 14 см															I, II, III	II	V	
	15 см - 19 см															I, II, III		V	
	20 см - 24 см												I, II, III		I, II, III	V			
	25 см - 29 см												I, II, III	I	III	V			
	30 см - 34 см								I, II	I, II, III	I	III				V			
	35 см - 39 см				I, II	I, II	I			III	III	III				V			
	40 см - 49 см	I	I	I	II	II	II			III	III					V			

Породи	групи діаметрів (за середнім обміром), см	клас якості А			клас якості В				клас якості С				клас якості D				деревина дров'яна промислового використання		
		сортименти			сортименти				сортименти				сортименти				сортименти		
		фан.сир	пиловник	тар.кряж	фан.сир	пиловник	тар.кряж (для дуба 2-го сорту не існує)	баланси	фан.сир	пиловник	тар.кряж (для дуба 2-го й 3-го сорту не існує)	баланси	пиловник	тар.кряж (для дуба 2-го й 3-го сорту не існує)	баланси	тех.сиров.	баланси	підтоварник	тех.сиров.
		сортність за ГОСТ 9462-88			сортність за ГОСТ 9462-88				сортність за ГОСТ 9462-88				сортність за ГОСТ 9462-88 та ТУУ 56.196				сортність за ГОСТ 9462-88 та ТУУ 56.196		
	50 см - 59 см	I	I	I	II	II	II			III	III				V				
	60 см і більше	I	I	I	II	II	II			III	III				V				

Породи	групи діаметрів (за середнім обміром), см	клас якості А			клас якості В				клас якості С				клас якості D				деревина дров'яна промислового використання		
		сортименти			сортименти				сортименти				сортименти				сортименти		
		фан.сир	пиловник	тар.кряж	фан.сир	пиловник	тар.кряж (для дуба 2-го сорту не існує)	баланси	фан.сир	пиловник	тар.кряж (для дуба 2-го й 3-го сорту не існує)	баланси	пиловник	тар.кряж (для дуба 2-го й 3-го сорту не існує)	баланси	тех.сиров.	баланси	підтоварник	тех.сиров.
		сортність за ГОСТ 9462-88			сортність за ГОСТ 9462-88				сортність за ГОСТ 9462-88				сортність за ГОСТ 9462-88 та ТУУ 56.196				сортність за ГОСТ 9462-88 та ТУУ 56.196		
Мінімальні довжини сортиментів, м:		3,0 м			3,0 м				2,0 м				2,0 м				довжина у діапазоні від 2,0 м до 4,0 м		
Бук	до 10 см															I, II, III	II	V	
	10 см - 14 см															I, II, III	II	V	
	15 см - 19 см															I, II, III		V	
	20 см - 24 см											I, II, III	I, II, III	I, II, III	V				
	25 см - 29 см							I, II	I, II, III	I, II, III	III				V				
	30 см - 34 см							I, II	I, II, III	I, II, III	III				V				
	35 см - 39 см				I, II	I, II	I, II			III	III	III				V			
	40 см - 49 см	I	I	I	II	II	II			III	III					V			
	50 см - 59 см	I	I	I	II	II	II			III	III					V			
	60 см і більше	I	I	I	II	II	II			III	III					V			

Породи	групи діаметрів (за середнім обміром), см	клас якості А			клас якості В				клас якості С				клас якості D				деревина дров'яна промислового використання			
		сортименти			сортименти				сортименти				сортименти				сортименти			
		фан.сир	пиловник	тар.кряж	фан.сир	пиловник	тар.кряж (для дуба 2-го сорту не існує)	баланси	фан.сир	пиловник	тар.кряж (для дуба 2-го й 3-го сорту не існує)	баланси	пиловник	тар.кряж (для дуба 2-го й 3-го сорту не існує)	баланси	тех.сиров.	баланси	підтоварник	тех.сиров.	
		сортність за ГОСТ 9462-88			сортність за ГОСТ 9462-88				сортність за ГОСТ 9462-88				сортність за ГОСТ 9462-88 та ТУУ 56.196				сортність за ГОСТ 9462-88 та ТУУ 56.196			
Мінімальні довжини сортиментів, м:		3,0 м			3,0 м				2,0 м				2,0 м				довжина у діапазоні від 2,0 м до 4,0 м			
ясен, берест, в'яз	до 10 см																I, II, III	II	V	
	10 см - 14 см																	I, II, III	II	V
	15 см - 19 см																	I, II, III		V
	20 см - 24 см											I, II, III		I, II, III	V					
	25 см - 29 см							I, II	I, II, III		III				V					
	30 см - 34 см							I, II	I, II, III		III				V					
	35 см - 39 см				I, II	I, II				III	III				V					
	40 см - 49 см	I	I		II	II				III					V					
	50 см - 59 см	I	I		II	II				III					V					
	60 см і більше	I	I		II	II				III					V					

Породи	групи діаметрів (за середнім діаметром), см	клас якості А			клас якості В				клас якості С				клас якості D				деревина дров'яна промислового використання			
		сортименти			сортименти				сортименти				сортименти				сортименти			
		фан.сир	пиловник	тар.кряж	фан.сир	пиловник	тар.кряж (для дуба 2-го сорту не існує)	баланси	фан.сир	пиловник	тар.кряж (для дуба 2-го й 3-го сорту не існує)	баланси	пиловник	тар.кряж (для дуба 2-го й 3-го сорту не існує)	баланси	тех.сиров.	баланси	підтоварник	тех.сиров.	
		сортність за ГОСТ 9462-88			сортність за ГОСТ 9462-88				сортність за ГОСТ 9462-88				сортність за ГОСТ 9462-88 та ТУУ 56.196				сортність за ГОСТ 9462-88 та ТУУ 56.196			
Мінімальні довжини сортиментів, м:		3,0 м			3,0 м				2,0 м				2,0 м				довжина у діапазоні від 2,0 м до 4,0 м			
клен, явір	до 10 см																I, II, III	II	V	
	10 см - 14 см																	I, II, III	II	V
	15 см - 19 см																	I, II, III		V
	20 см - 24 см											I, II, III			I, II, III	V				
	25 см - 29 см								I, II	I, II, III		III				V				
	30 см - 34 см					I, II	I, II				III		III			V				
	35 см - 39 см	I	I			II	II				III		III			V				
	40 см - 49 см	I	I			II	II				III					V				
	50 см - 59 см	I	I			II	II				III					V				
	60 см і більше	I	I			II	II				III					V				

Породи	групи діаметрів (за серединним обміром), см	клас якості А			клас якості В				клас якості С				деревина дров'яна промислового використання		
		сортименти			сортименти				сортименти				сортименти		
		фан.сир	пиловник	тар.кряж	фан.сир	пиловник	тар.кряж	баланси	фан.сир	пиловник	тар.кряж	баланси	баланси	підтоварник	тех.сиров.
		сортність за ГОСТ 9462-88			сортність за ГОСТ 9462-88				сортність за ГОСТ 9462-88				сортність за ГОСТ 9462-88 та ТУУ 56.196		
Мінімальні довжини сортиментів, м:		2,5 м			2,0 м				2,0 м				довжина у діапазоні від 2,0 м до 4,0 м		
тополя, граб, акація, липа, верба, черешня, вишня	до 10 см												I, II, III	II	V
	10 см - 14 см												I, II, III	II	V
	15 см - 19 см												I, II, III		V
	20 см - 24 см								I, II	I, II, III	I, II, III	I, II, III			V
	25 см - 29 см				I, II	I, II	I, II			III	III	III			V
	30 см - 34 см	I	I	I	II	II	II			III	III	III			V
	35 см - 39 см	I	I	I	II	II	II			III	III	III			V
	40 см - 49 см	I	I	I	II	II	II			III	III				V
	50 см - 59 см	I	I	I	II	II	II			III	III				V
	60 см і більше	I	I	I	II	II	II			III	III				V

Породи	групи діаметрів (за середнім обміром), см	клас якості А			клас якості В				клас якості С				деревина дров'яна промислового використання		
		сортименти			сортименти				сортименти				сортименти		
		фан.сир	пиловник	тар.кряж	фан.сир	пиловник	тар.кряж	баланси	фан.сир	пиловник	тар.кряж	баланси	баланси	підтоварник	тех.сиров.
		сортність за ГОСТ 9462-88			сортність за ГОСТ 9462-88				сортність за ГОСТ 9462-88				сортність за ГОСТ 9462-88 та ТУУ 56.196		
Мінімальні довжини сортиментів, м:		не лімітується			не лімітується				не лімітується				довжина у діапазоні від 2,0 м до 4,0 м		
вільха, береза, осика	до 10 см												I, II, III	II	V
	10 см - 14 см												I, II, III	II	V
	15 см - 19 см	I (від 18 см)	I (від 16 см)	I	II (від 18 см)	II (від 16 см)	II	I, II		III (від 16 см)	III	III			V
	20 см - 24 см	I	I	I	II	II	II	I, II		III	III	III			V
	25 см - 29 см	I	I	I	II	II	II			III	III	III			V
	30 см - 34 см	I	I	I	II	II	II			III	III	III			V
	35 см - 39 см	I	I	I	II	II	II			III	III	III			V
	40 см - 49 см	I	I	I	II	II	II			III	III				V
	50 см - 59 см	I	I	I	II	II	II			III	III				V
	60 см і більше	I	I	I	II	II	II			III	III				V

Породи	групи діаметрів (за середнім обміром), см	клас якості А				клас якості В						клас якості С				клас якості D	
		сортименти				сортименти						сортименти				сортименти	
		фан.сир	пиловник	тар.кряж	будліс	фан.сир	пиловник	тар.кряж	будліс	баланси	рудстійка	підтоварник	фан.сир	пиловник	тар.кряж	баланси	тех.сиров.
		сортність за ГОСТ 9463-88				сортність за ГОСТ 9463-88						сортність за ГОСТ 9463-88				сортність за ТУУ 56.196	
Мінімальні довжини сортиментів, м:		не лімітується				не лімітується						не лімітується				не лімітується	
СОСНА	до 10 см									I, II	I, II	II				III	V
	10 см - 14 см									I, II	I, II	II				III	V
	15 см - 19 см		I	I	I		II	II	II	I, II		II		III	III	III	V
	20 см - 24 см	I	I	I	I	II	II	II	II	I, II		II		III	III	III	V
	25 см - 29 см	I	I	I	I	II	II	II	II					III	III		V
	30 см - 34 см	I	I	I		II	II	II						III	III		V
	35 см - 39 см	I	I	I		II	II	II						III	III		V
	40 см - 49 см	I	I	I		II	II	II						III	III		V
	50 см - 59 см	I	I	I		II	II	II						III	III		V
	60 см і більше	I	I	I		II	II	II						III	III		V

Породи	групи діаметрів (за середнім обміром), см	клас якості А				клас якості В						клас якості С				клас якості D	
		сортименти				сортименти						сортименти				сортименти	
		фан.сир	пиловник	тар.кряж	будліс	фан.сир	пиловник	тар.кряж	будліс	баланси	рудстійка	підтоварник	фан.сир	пиловник	тар.кряж	баланси	тех.сиров.
		сортність за ГОСТ 9463-88				сортність за ГОСТ 9463-88						сортність за ГОСТ 9463-88				сортність за ТУУ 56.196	
Мінімальні довжини сортиментів, м:		не лімітується				не лімітується						не лімітується				не лімітується	
Ялина, ялиця	до 10 см									I, II	I, II	II				III	V
	10 см - 14 см									I, II	I, II	II				III	V
	15 см - 19 см		I	I	I		II	II	II	I, II		II		III	III	III	V
	20 см - 24 см	I	I	I	I	II	II	II	II	I, II		II		III	III	III	V
	25 см - 29 см	I	I	I	I	II	II	II	II					III	III		V
	30 см - 34 см	I	I	I		II	II	II						III	III		V
	35 см - 39 см	I	I	I		II	II	II						III	III		V
	40 см - 49 см	I	I	I		II	II	II						III	III		V
	50 см - 59 см	I	I	I		II	II	II						III	III		V
	60 см і більше	I	I	I		II	II	II						III	III		V

Породи	групи діаметрів (за середнім обміром), см	клас якості А				клас якості В						клас якості С				клас якості D	
		сортименти				сортименти						сортименти				сортименти	
		фан.сир	пиловник	тар.кряж	будліс	фан.сир	пиловник	тар.кряж	будліс	баланси	рудстійка	підтоварник	фан.сир	пиловник	тар.кряж	баланси	тех.сиров.
		сортність за ГОСТ 9463-88				сортність за ГОСТ 9463-88						сортність за ГОСТ 9463-88				сортність за ТУУ 56.196	
Мінімальні довжини сортиментів, м:		не лімітується				не лімітується						не лімітується				не лімітується	
модрина, тис	до 10 см									I, II	I, II	II				III	V
	10 см - 14 см									I, II	I, II	II				III	V
	15 см - 19 см		I	I	I		II	II	II	I, II		II		III	III	III	V
	20 см - 24 см	I	I	I	I	II	II	II	II	I, II		II		III	III	III	V
	25 см - 29 см	I	I	I	I	II	II	II	II					III	III		V
	30 см - 34 см	I	I	I		II	II	II						III	III		V
	35 см - 39 см	I	I	I		II	II	II						III	III		V
	40 см - 49 см	I	I	I		II	II	II						III	III		V
	50 см - 59 см	I	I	I		II	II	II						III	III		V
	60 см і більше	I	I	I		II	II	II						III	III		V

У перехідний період на європейську систему стандартизації

В ході користування даною коригуючою формою слід враховувати, що:

у європейській системі стандартизації лісоматеріалів круглих **прийняті 10 груп діаметрів, а не звичні для нас 3-и групи;**

групи діаметрів враховують **лише обмір колод за серединним діаметром в корі чи без кори** (за домовленістю зі споживачем);

принцип класифікації за європейською системою стандартизації лісоматеріалів круглих **не базується на призначенні сортиментів, а в основі його – показники розміру та якості колод;** більший діаметр і мінімальний вміст вад деревини за встановленого приросту – вищий клас якості;

до **класу якості А прийнято відносити** лісоматеріали найвищого класу якості, які у більшості походять з нижньої частини колоди, із чистою деревиною або з незначними вадами, які не обмежують її використання;

У перехідний період на європейську систему стандартизації

до класу якості **B** прийнято відносити лісоматеріали середнього класу якості, без особливих вимог до чистої деревини та сучками у межах середнього значення для кожної породи;

до класу якості **C** прийнято відносити лісоматеріали нижче середнього класу якості, в яких дозволяються ті вади, які не значно знижують природні властивості деревини, як матеріалу;

до класу якості **D** має бути віднесено лісоматеріали, що не задовольняють жодному з класів якості A, B, C, але з яких ще може бути отримано пиломатеріали для подальшого використання;

всі інші лісоматеріали круглі, з яких неможливе отримання пиломатеріалів для загального використання, мають бути класифіковані, як:

- а) **деревина дров'яна для промислового використання, довжиною 2,0-4,0 м** (виробництва трісок технологічних чи паливного призначення, розколювання на паливну деревину тощо);
- б) **деревина дров'яна для непромислового використання, довжиною до 2,0 м** (може бути реалізована виключно приватним особам – громадянам України)

У перехідний період на європейську систему стандартизації

- ❖ Корируючи таблиці згруповано за породами, як це прийнято в EN 1316:1-2012, EN 1316:2- 2012, EN 1927:1-2008, EN 1927:2-2008 (AC-2009), EN 1927:3-2008 тощо.
- ❖ До кожного з класів якості вписано сортименти певного походження й сорту (згідно прийнятої на даний час в Україні системи класифікації лісоматеріалів круглих), що можуть бути віднесені до цього класу якості.
- ❖ Після завершення переходу на європейську систему стандартизації (вивчення працівниками галузі принципів нової класифікації) й здійснення її практичної апробації в умовах виробництва, слід встановлювати класи якості сортиментів за фактом, **керуючись оновленими чинними нормативними документами, а не коригуючою формою.**

Державне агентство лісових ресурсів України

Дякую за увагу